

HROBKA

Při líčení okolností, jež vedly k mému uvěznění v tomto ústavu pro duševně choré, si uvědomuji, že mé současné postavení vyvolá přirozené pochyby o autentičnosti mého vyprávění. Je neblahou skutečností, že většina lidstva má příliš omezený duševní rozhled na to, aby trpělivě a inteligentně zvažovala ony izolované jevy, jež vidí a pocítuje pouze psychicky citlivá menšina a jež leží za hranicemi běžné zkušenosti. Lidé vyznačující se širším intelektem vědí, že mezi skutečným a neskutečným neexistuje žádná ostrá hranice, že všechny věci se jeví tak, jak se jeví, jen díky jemným individuálním tělesným a duševním čidlům, jejichž prostřednictvím si je uvědomujeme; avšak prozaický materialismus většiny zavrhuje záblesky pronikavého vhledu, jež prorážejí obecný závoj samozřejmého empirismu, jako šílenství.

Jmenuji se Jervas Dudley a od nejtělejšího dětství jsem byl snílek a vizionář. Byl jsem dost bohatý, abych nebyl nucen žít se prací, a jako povahově nezpůsobilý pro formální studium i společenskou zábavu svých známých jsem vždy pobýval v říších viditelnému světu vzdálených; mládí a dospívání jsem trávil s prastarými, pramálo známými knihami a na toukách po polích a hájích v okolí dědičného sídla svých předků. Nemyslím, že co jsem četl v těch knihách nebo viděl v těch polích a lesích, bylo přesně to, co tam četli a viděli jiní chlapi; o tom se však nemohu příliš šířit, neboť podrobnosti by jen daly za pravdu krutým pomluvám o mém intelektu, jež kolem sebe občas zaslechnu v šepotu plíživých ošetřovatelů. Spokojím se s vylíčením událostí, příčiny rozebírat nemusím.

Říkal jsem, že jsem pobýval stranou viditelného svě-

ta, ale netvrdil jsem, že jsem byl sám. To nedokáže žádný lidský tvor; schází-li mu společenství živých, nevyhnutelně se sblíží s tím, co živé není, nebo co již živé není. Nedaleko mého domova je zvláštní zalesněný dol, v jehož soumravných hlubinách jsem trávil většinu svého času; četl, přemýšlel a snil. Mé první dětské krůčky mířily dolů po jeho mechem zarostlých svazích a kolem jeho groteskně sukovatých dubů se splétaly mé první chlapecké fantazie. Dobře jsem poznal dryády vládnuocí těm stromům a často jsem pozoroval jejich divoké tance v hasnoucích paprscích ubývajícího měsíce – ale o tom teď mluvit nesmím. Chci vyprávět pouze o osamělé hrobce v nejtemnější houštině na úbočí, o opuštěné hrobce Hydů, starobylého a vznešeného rodu, jehož poslední přímý potomek ulehl do jejich černých zákoutí mnoho desetiletí před mým narozením.

Krypta, o níž mluvím, je z prastaré žuly, omšelá a zvětralá vlhkem a mlhami mnoha pokolení. Je zahloubená do svahu a ze stavby je viditelný pouze vchod. Dveře, těžká a nedobytná kamenná deska, visí na zrezivělých železných pantech a podle hrůzostrašné módy staré půl století jsou podivně upevněny těžkými železnými řetězy a visacími zámky tak, že zůstávají zlověstně na škvíru otevřené. Sídlo rodu, jehož potomci jsou tu pochováni, kdysi vévodilo svahu, jenž hrobku ukrývá, ale již dávno padlo za obět plamenům, rozpoutaným úderem blesku. O půlnoční bouři, která toto ponuré sídlo zničila, občas mluvívali staří obyvatelé kraje tlumeným a stísněným hlasem; a jejich narážky na trest Boží v pozdějších letech ještě posilovaly to odjakživa silné kouzlo, kterým mě ona lesem zastíněná hrobka přitahovala. V tom ohni tehdy zahynul jediný člověk. Když na tomto šerém a tichém místě pohřbívali posledního z Hydů, smutná urna s popelem přišla z daleké země, kam rodina přesídlila poté, co dům shořel.

Už není, kdo by kladl květiny před žulový portál, a málokdo sebere odvahu vstoupit mezi skličující stíny, které jako by podivně prodlévaly u těch vodou ohlazených kamenů.

Na to odpoledne, kdy jsem poprvé zabloudil k onomu zpola ukrytému stánku smrti, nikdy nezapomenu. Bylo plné léto, kdy alchymie přírody proměňuje lesní krajinu v jásavou a téměř jednolitou masu zeleně a smysly jsou omámené vzdouvajícím se mořem vlhké svěžesti a nepopsatelných vůní prsti a rostlinstva. V takovém prostředí se ztrácí smysl pro perspektivu; prostor a čas jsou náhle bezvýznamné a neskutečné a ozvěny pradávnné, zapomenuté minulosti naléhavě tlukou na uchvácené vědomí.

Celý den jsem se toulal mystickými háji v dolině, přemýšlel o věcech, o nichž nyní netřeba hovořit, a rozmlouval s mnohým, co netřeba jmenovat. Věkem jsem byl desetileté dítě, ale spatřil jsem již mnoho divů, jež jsou utajeny zástupům, a v určitém ohledu jsem byl podivně starý. Když jsem se prodral mezi dvěma divokými šípkovými keři a narazil náhle na vchod do krypty, neměl jsem tušení, co jsem to objevil. Tmavé žulové kvádry, prazvláštne pootevřené dveře ani náhrobní rytiny nad klenbou ve mně neprobouzely žádné truchlivé nebo děsivé představy. O hrobech a hrobkách jsem toho hodně věděl a dost si představoval, ale kvůli mé zvláštní povaze mne chránili před každou osobní zkušeností se hřbitovy a pohřebišti. Neobvyklý kamenný dům v zalesněném svahu ve mně vyvolával jen zájem a dohady a jeho studené, vlhké útroby, do nichž jsem marně nahlížel tou lákavě ponechanou škvírou, jsem si nijak nespojoval se smrtí nebo rozkladem. Ale v tom okamžiku zvědavosti se zrodila šílená, nerozumná touha, která mě přivedla do tohoto pekelného vězení. Pobízen hlasem, jenž zřejmě zazněl přímo z ohavné duše lesa, rozhodl jsem se vstoupit do zvoucí temnoty navzdory těžkým řetězům,

které mi uzavíraly cestu. V slábnoucím denním světle jsem střídavě chřestil rezavými zábranami ve snaze rozevřít kamenné dveře a střídavě se pokoušel protlačit své drobné tělo již existující mezerou; ani v jednom jsem však neuspěl. Zprvu jsem byl jen zvědavý, teď už jsem šlel; a když jsem se v houstnoucím soumraku vrátil domů, zapřisáhl jsem se stovce bohů onoho háje, že si jednou vstup do těch černých, mrazivých hlubin, které se zdály mě volat, za každou cenu vynutím. Lékař s ocelově šedivým vousem, který denně přichází do mého pokoje, nějakému návštěvníkovi jednou řekl, že toto rozhodnutí znamenalo počátek žalostné posedlosti; to však necht' posoudí moji čtenáři, teprve až se dozvědí vše.

Po svém objevu jsem strávil měsíce marnými pokusy zdolat složitý zámek pootevřené krypty a opatrným vyptáváním na účel a historii té stavby. Jak už to u malých chlapců bývá, moje uši toho zachytily mnoho; ovšem navyklé tajnůstkářství mě vedlo k tomu, abych o svých zjištěních ani o svém odhodlání nikomu neřekl. Snad stojí za zmínku, že mě nijak nepřekvapilo ani nezděsilo, když jsem se dozvěděl, k čemu taková krypta slouží. Mé značně originální představy o životě a smrti mě vedly k tomu, abych si studenou hlínu s dýchajícím tělem spojoval jen neurčitě; ale cítil jsem, že v onom kamenném prostoru, který jsem hodlal prozkoumat, je na nějaký způsob přítomná ta mocná a zlopověstná rodina z vyhořelého sídla. Šeptem sdělované pověsti o někdejších nekalých obřadech a bezbožných radovánkách v onom prastarém sídle ve mně vzbudily nový a silnější zájem o hrobku, před jejímž vchodem jsem denně celé hodiny vysedával. Jednou jsem strčil do nedovřených dveří svíčku, ale nespátřil jsem nic než vlhké kamenné schodiště vedoucí do hlubin. Pach toho místa mě odpuzoval, a přece okouzloval. Cítil jsem, že jsem ho kdysi

znal, v dávné minulosti, kam nesahají vzpomínky a která ani nenáleží tělu, jež nyní obývám.

Rok poté, co jsem hrobku poprvé uviděl, jsem doma v podkroví plném knih narazil na moly prožraný překlad Plútarchových *Životopisů*. Při čtení o Théseově životě na mě velmi zapůsobila pasáž vyprávějící o velkém kameni, pod nímž měl chlapecký hrdina, až bude dost starý, aby uzvedl jeho nesmírnou tíhu, nalézt znamení své sudby. Ten příběh mi ulevil od nejprudší netrpělivosti, abych do krypty konečně pronikl, neboť ve mně vzbudil dojem, že ještě neuzrál čas. Říkal jsem si, že později dorostu k síle a vynalézavosti, které mi umožní bez námahy otevřít dveře spoutané těžkým řetězem; do té doby však udělám líp, když se podřídím tomu, co se zdá být vůli osudu.

Bděl jsem tedy u vlhkého portálu méně vytrvale a mnoho času jsem trávil jinými, ač stejně zvláštními zájmy. Někdy jsem v noci potichoučku vstal a vykradl se ven, abych se prošel po těch hřbitovech a pohřebištích, před nimiž mě rodiče chránili. Co jsem tam dělal, to nesmím říci, protože skutečností některých věcí si teď nejsem jist, ale vím, že den po takové noční toulce jsem často ohromoval lidi kolem sebe znalostmi událostí po mnoho pokolení již takřka zapomenutých. Po jedné takové noci jsem obec šokoval prapodivnými řečmi o pohřbu bohatého a proslulého statkáře Brewstera, místní historické osobnosti, kterého pochovali roku 1711 a jehož břidlicový pomník s vytesanou lebkou a zkříženými hnáty se pomalu rozpadal v prach. V záchvatu dětské představivosti jsem přísahal nejen na to, že majitel pohřebního ústavu, soused Simpson, ukradl zesnulému ještě před pohřbem střevíce s ozdobnými přezkami, hedvábné punčochy a saténové spodky, ale že sám statkář, ne zcela bez života, se den po pohřbu ve své rakvi zasypané hlínou dvakrát obrátil.